

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informarea consumatorilor referitoare la produsele alimentare

COM(2008) 40 final — 2008/0028(COD)

(2009/C 77/20)

La 10 martie 2008, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informarea consumatorilor referitoare la produsele alimentare.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 septembrie 2008. Raportor: dl José María Espuny Moyano.

În cea de-a 447-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 septembrie 2008 (ședința din 18 septembrie 2008), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 77 de voturi pentru și 3 voturi împotriva.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută această inițiativă a Comisiei, care va facilita înțelegerea informației de către consumator și care va atrage după sine simplificarea legislației.

1.2 Cu toate acestea, CESE dorește să sublinieze faptul că, dacă nu sunt însoțite în prealabil de acțiuni corespunzătoare de formare a consumatorului final, informațiile menționate la punctul 3.4.1 își pierd o mare parte din valoare și din obiective. În acest sens, CESE regretă faptul că propunerea nu este însoțită de măsuri de susținere a formării consumatorilor, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivel european. Ca măsură minimală, un ghid al acțiunilor prioritare în acest sens, anexat la regulament, ar putea constitui un prim pas foarte util.

1.3 În ceea ce privește specificarea originii, se mențin prevederile reglementării actuale. Din această perspectivă și luând în considerare interesul manifest al consumatorilor pentru originea produselor alimentare, CESE regretă că noua propunere de regulament nu prevede menționarea obligatorie pe etichetă a originii. CESE consideră că ar trebui să se realizeze o diferențiere între produsele care au suferit o primă transformare și cele care au suferit o a doua transformare, astfel încât obligația de a menționa principalele ingrediente agricole ale acestora din urmă să se determine de la caz la caz.

1.4 CESE își exprimă profunda îngrijorare cu privire la dezvoltarea „sistemelor naționale” suplimentare descrise la capitolul VII al propunerii, care nu aduc elemente pozitive complementare, ci devin o scuză pentru a interveni în libera circulație pe piața internă. Riscul este deosebit de important pentru IMM-uri, având în vedere că, după cum subliniază însăși Comisia în propunerea sa, peste 65 % din operatorii din sectorul alimentar își comercializează produsele în alte state membre. Prin urmare, IMM-urilor le va fi mai greu să-și exporte produsele către alte state membre, ceea ce va avea repercusiuni asupra costurilor și competitivității acestora. Aceste efecte negative s-ar putea evita doar dacă „sistemele naționale” respective ar aduce informații suplimentare, care nu ar trebui să figureze în mod obligatoriu pe etichetă, dar care ar fi disponibile pe alte căi (internet, numere de telefon gratuite etc.).

1.5 CESE înțelege faptul că, din motive de coerență, Comisia intenționează să aplice același sistem de derogări produselor alcoolice, sistem care va putea fi revizuit în termen de cinci ani, în urma publicării raportului obligatoriu pe această temă.

1.6 CESE sugerează ca statele membre să dispună de lista necesară de infracțiuni și sancțiuni asociate, pentru a preveni nerespectarea acestor dispoziții comune, care ar trebui armonizate, astfel încât comportamente identice să fie sancționate cu aceeași severitate în toate statele membre.

1.7 În acest sens, CESE solicită Comisiei și statelor membre să facă un efort pentru a elabora instrumente de informare, și, în special, o bază de date publică cu privire la informațiile care trebuie să figureze în mod obligatoriu pe etichetele diverselor produse alimentare, ceea ce le-ar permite întreprinderilor, consumatorilor și autorităților publice să utilizeze o bază comună în momentul punerii în aplicare a legislației.

1.8 În ceea ce privește lizibilitatea, punerea în aplicare a cerinței propuse de Comisie, conform căreia dimensiunea caracterelor trebuie să fie de cel puțin 3 mm, nu pare realizabilă. Ar trebui luate în considerare diferite aspecte cum ar fi cantitatea de informații, dimensiunea și forma ambalajului etc. O valoare de referință acceptabilă ar putea-o reprezenta aceea a caracterelor Jurnalului Oficial al UE.

1.9 În cele din urmă, în scopul clarității și al simplificării, CESE consideră că trimiterile la textele abrogate ar trebui să fie mai explicite, pentru a facilita lectura și punerea în aplicare a regulamentului.

2. Rezumatul propunerii Comisiei

2.1 Propunerea urmărește consolidarea într-un regulament a legislației actuale privind etichetarea, prezentarea produselor alimentare și publicitatea privitoare la acestea (inclusiv etichetarea nutrițională), în vederea modernizării, simplificării și clarificării acesteia.

2.2 Propunerea va abroga următoarele dispoziții în vigoare în materie de etichetare a produselor alimentare: Directivele 2000/13/CE, 90/496/CEE (în termen de cinci ani), 87/250/CEE, 94/54/CE, 1999/10/CE, 2002/67/CE, 2004/77/CE și Regulamentul (CE) nr. 608/2004.

2.3 Propunerea are ca principale obiective un nivel ridicat de protecție a consumatorului și funcționarea corectă a pieței interne.

2.4 Domeniul de aplicare al legislației în acest domeniu se extinde pentru a cuprinde toate aspectele legate de informațiile privind produsele alimentare puse la dispoziția consumatorului final de către operatorii economici și pentru a include, de asemenea, produsele alimentare livrate de restaurațiile colective și cele destinate a fi furnizate acestora.

2.5 Principiile generale și cerințele obligatorii de etichetare stabilite de legislația anterioară se mențin, extinzându-se anumite aspecte, cum ar fi responsabilitățile fiecărei verigi a lanțului alimentar, sau circumstanțele în care indicarea țării de origine este obligatorie.

2.6 În ceea ce privește etichetarea nutrițională, se produce o schimbare importantă față de legislația anterioară, și anume se introduce obligația de a indica prezența a șase „nutrienți” sau substanțe, atât în cantitate, cât și în procentaj, din consumul zilnic recomandat.

2.7 O altă schimbare majoră constă în coexistența cu „sistemele naționale” de etichetare nutrițională, suplimentare față de dispozițiile regulamentului. Acestea adaugă la modalitățile de prezentare a informațiilor nutriționale de pe etichete cerințe voluntare, stabilite la nivel național.

2.8 Proiectul de regulament prevede ca numeroase modificări aduse propunerii să se efectueze prin intermediul procedurii de comitologie. Pentru a facilita intrarea sa în vigoare, sunt prevăzute diverse perioade de tranziție.

2.9 Anexele reiau în amănunt diverse elemente din text, cum ar fi: ingredientele care cauzează alergii sau intoleranțe, mențiunile suplimentare obligatorii, produsele alimentare care sunt exceptate de la cerința de etichetare nutrițională, denumirea produsului alimentar, indicarea cantitativă și denumirea ingredientelor, declararea cantității nete, data limită de consum, concentrația alcoolică, consumul de referință, valoarea energetică, exprimarea și prezentarea declarației nutriționale.

2.10 În cele din urmă, se prevede ca regulamentul să intre în vigoare la 20 de zile după adoptarea sa, cu toate că punerea în aplicare efectivă a mențiunilor obligatorii și a declarației nutriționale se amână cu 3 ani (cu 5 ani pentru aceasta din urmă în cazul IMM-urilor).

3. Observații generale

3.1 Consolidarea, actualizarea și simplificarea

3.1.1 În ultimii 30 de ani, legislația europeană referitoare la etichetarea și prezentarea produselor alimentare, precum și la publicitatea privitoare la acestea, a contribuit la menținerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor și la buna funcționare a pieței interne.

3.1.2 Propunerea actuală urmărește atât consolidarea și actualizarea legislației existente, cât și simplificarea acesteia, reducerea sarcinii administrative și creșterea transparenței în raport cu consumatorii. CESE susține aceste obiective, însă regretă complexitatea textului propus, care îngreunează aplicabilitatea directă a regulamentului.

3.2 Dezvoltarea de „sisteme naționale” suplimentare

3.2.1 Nu există nicio îndoială în ceea ce privește faptul că un regulament care ar consolida și ar actualiza legislația în prezent dispersată ar duce la o mai mare omogenitate a nivelului de protecție de consumatorilor și la o mai bună armonizare. Cu toate acestea, CESE își exprimă îngrijorarea în ceea ce privește introducerea așa-ziselor „sisteme naționale” prevăzute la articolele 44 și următoarele, întrucât acestea pot pune în pericol obiectivele de armonizare și omogenitate. Conform acestor noi dispoziții, diversele state membre vor putea adopta sisteme naționale cu cerințe suplimentare care, deși au caracter voluntar, vor conduce la includerea unui număr mai mare de informații pe etichete și ar putea, astfel, crea confuzie în rândul consumatorilor.

3.2.2 Problema devine și mai gravă dacă se ia în considerare faptul că, pe fiecare piață națională, se comercializează produse care provin din numeroase alte state membre. Ambalajele acestor produse vor putea indica diverse informații, hotărâte la nivelul statelor membre respective, care ar putea să nu fie înțelese de consumatorii care nu sunt obișnuiți cu acestea.

3.3 Cerințe privind informațiile obligatorii

3.3.1 Proiectul reia, în articolele sale, marea majoritate a mențiunilor obligatorii prevăzute de legislația în vigoare și care s-au dovedit utile pentru protejarea sănătății și a intereselor consumatorilor (cum ar fi denumirea, lista de ingrediente, cantitatea, datele, numele sau denumirea comercială și sediul întreprinderii). Unele dintre aceste mențiuni sunt reluate în amănunt în anexele.

3.3.2 Experiența ultimilor ani demonstrează că aceste cerințe sunt utile și trebuie menținute. Drept urmare, CESE dorește ca indicarea originii alimentelor și a produselor care au suferit o primă transformare, precum și a principalelor ingrediente utilizate la elaborarea produselor care au suferit o a doua transformare, pe baza unei evaluări de la caz la caz a acestora din urmă, să fie, de asemenea, obligatorie.

3.4 Declarația nutrițională

3.4.1 Trebuie să se ia în considerare necesitatea de a oferi consumatorilor europeni o educație nutrițională, astfel încât aceștia să poată adopta un regim echilibrat. Fără o astfel de educație de bază, consumatorii europeni nu vor putea înțelege și utiliza informațiile care le sunt puse la dispoziție. Măsurile privind prezentarea unui număr mai mare de informații nutriționale sunt bine-venite, dar nu trebuie uitat că, fără o formare a consumatorilor în domeniul nutriției, acestea nu vor avea efectul dorit.

3.4.2 Având în vedere dezechilibrele nutriționale ale populației europene, va fi necesar ca orice măsură de informare să fie însoțită de un efort important de formare.

3.4.3 Propunerea presupune, din diverse motive, o schimbare substanțială față de legislația în vigoare. În primul rând, propunerea prevede ca informația nutrițională să devină obligatorie, în timp ce, în temeiul Directivei 90/496/CEE, aceasta era voluntară. În al doilea rând, propunerea stabilește ca fiind obligatorie menționarea următoarelor elemente: valoarea energetică, lipidele, acizii grași saturați, glucidele, zaharurile și sarea. În al treilea rând, va trebui indicată nu numai cantitatea acestor elemente, ci și procentajul din consumul zilnic recomandat pe care acestea îl reprezintă, urmărindu-se astfel informarea consumatorului cu privire la cantitatea adecvată pe care o poate consuma în cadrul unui regim echilibrat. În ultimul rând, propunerea prevede ca aceste informații să figureze în câmpul vizual principal al ambalajului și să fie prezentate într-o anumită ordine.

3.4.4 Având în vedere numărul de informații obligatorii care figurează deja pe etichete, va trebui să se evalueze cu precizie care informații nutriționale sunt utile pentru consumatori. Trecerea de la etichetarea nutrițională voluntară la o etichetare nutrițională obligatorie constituie deja o schimbare de anvergură pentru un număr mare de IMM-uri din sectorul agroalimentar. Prin urmare, informațiile obligatorii s-ar putea limita la cele prevăzute în prezent ca informații facultative, respectiv valoarea energetică, proteinele, glucidele și lipidele.

3.4.5 Principalul avantaj al modelului de etichetare nutrițională propus de Comisie constă în faptul că aduce o informație

(dozele zilnice recomandate) care orientează consumatorul cu privire la modul în care poate integra produsul respectiv în regimul său și că nu evaluează produsul în sine, ci în cadrul unui regim alimentar, așa cum recomandă nutriționiștii.

3.5 Extinderea informației obligatorii cu privire la țara de origine a produsului alimentar

3.5.1 Legislația actuală impune ca, în cazul în care ar putea apărea confuzii în rândul consumatorilor, să se indice țara de origine a produsului alimentar.

3.5.2 CESE consideră că indicarea originii nu răspunde doar exigențelor consumatorilor, ci contribuie de asemenea în mod eficient la îmbunătățirea transparenței pe piață și la sprijinirea dezvoltării viitoare a sectorului agricol și a zonelor rurale din toată Uniunea Europeană. Crearea unei legături directe cu regiunea din care provine produsul alimentar și indicarea modului de producție propriu acestuia constituie factorii esențiali în jurul cărora se construiește modelul european de dezvoltare, bazat pe respectul regulilor care garantează siguranța alimentară, ambientală, bunăstarea animalelor și standarde corespunzătoare de sănătate publică.

3.5.3 Astfel, indicarea originii trebuie să devină obligatorie pentru toate produsele agricole și alimentare netransformate sau care au suferit o primă transformare. În cazul alimentelor care au suferit o a doua transformare, va trebui să se evalueze, de la caz la caz, obligația de a se menționa originea principalelor materii prime agricole utilizate la elaborarea produsului final.

Bruxelles, 18 septembrie 2008

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS